СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 209. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 9 вересня 1933.

VOL. XLI. No. 209. Jersey City, N. J., Saturday, September 9, 1933. THREE CENTS.

ВИСЛАНО 29 ВОЄННИХ КОРАБЛІВ НА КУБАНСЬКІ ВОДИ

ВАШИНҐТОН. — Хоч доносять з Куби, що новий революційний уряд намагається вдержати порядок і закріпити владу, вислано таки для забезпеки американських горожан ще більше воєнних кораблів, досі 29. Вашинґтонський уряд далі твердить, що він є проти інтервенції на Кубі й заявляє, що висилка кораблів до пристаней Куби є заґарантована договором. Нічого подібного, каже Вашинґтон, не можна би було Злученим Державам зробити, як би були такі неспокої в краю Полудневої Америки.

КОМУНІСТИ ПЕРЕШКОДОЮ ДО ЗАВЕДЕННЯ ЛАДУ.

ҐАВАНА. — Комуністи на Кубі хочуть скористати з неспокою і перевороту та накликують населення до заведення комуністичного ладу й допомогти комуністам перебрати владу.

ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКИХ МАРИНАРІВ.

ҐАВАНА. — Побоюються того, що колиб американські маринарі вступили на землю Куби, студентські націоналістичні орґанізації радикального напрямку готові стрінути маринарів бомбами на знак протесту проти інтервенції. Отака евентуальна постава могла би дуже скомплікувати положення на Кубі. Кажуть теж, що комуністи можуть нарочно кинути бомби на американських маринарів, щоби тільки викликати ще більший хаос.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ ВИСИЛКИ КОРАБЛІВ НА КУБУ.

НЮ ЙОРК. — „Фарен Палисі Асосіейшен", екзекутива соціялістичної партії і краєвий комітет оборони політичних вязнів заявилися проти висилки американських воєнних кораблів на Кубу. Вони кажуть, що така висилка кораблів ослаблює теперішній революційний уряд, а Америка не повинна нищити якийсь уряд тому, що він не може вдержати порядку. Куба має, на їх думку, право правити собою і заводити який хоче порядок у такій самій мірі, як Злучені Діржави на своїй землі.

ВУГІЛЬНИЙ КОДЕКС ГОТОВИЙ.

ВАШИНҐТОН. — Гю Джансон, адміністратор „Найри", оголошує, що вже виготовлено вугільний кодекс. В понеділок відбудеться останнє переслухання, на якім буде можна вносити поправки. По розгляненню тих поправок кодекс буде уложений в остаточнім виді й стане обовязуючим.

БАНКИРІ ЗГОДИЛИСЯ НА КОДЕКС.

ШІКАҐО. — На конвенції „Амерікен Бенкерс Асосіейшен" принято банковий кодекс, який заводить одностайність щодо годин праці, належитостей за банкові услуги і щодо процєнту від вложених ощадностей.

НОВІ ПОДАТКИ НА НЮ ЙОРК.

НЮ ЙОРК. — Місто Ню Йорк є у довгах по вуха. Тому беруться накладати нові податки, між іншим навіть і на воду.

ТРАҐЕДІЯ З БАЛЬОНОВИМИ ПЕРЕГОНАМИ.

ШІКАҐО. — Мабуть затопилися два бальони, що брали участь у міжнародніх перегонах. Між чотирма жертвами є два польські летуни. Вітер заніс бальон на Атлянтійський океан і там мабуть наступила катастрофа.

МАШИНІСТ ВИПРАВДУЄТЬСЯ.

ГОРНЕЛ (Ню Йорк). — М. Т. Кінг, літ 62, машиніст залізничої компанії Ірі, який працює в компанії вже 41 років, подає, що він винен за залізничу катастрофу настільки, що їхав трохи заскоро. Каже, що його не поінформовано добре прапоровими сиґналами.

Наслідком катастрофи згинули 14 осіб.

РОБІТНИКИ ШОВКОВИХ ФАБРИК СТРАЙКУЮТЬ.

ПЕТЕРСОН (Ню Джерзі). — Екзекутива „Юнайтед Текстіл Воркерс", відділу Американської Федерації Праці, покликує до страйку всіх робітників, котрі працюють у фабриках шовку. Це є симпатичний страйк на допомогу страйкуючим у Петерсоні. Досі страйкують уже понад 15,000 робітників.

НЕПОРОЗУМІННЯ ЗПРИВОДУ СЕРПА НА МАРЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Управу „Найри" закидають протестами зприводу виданої марки „Найри", на якій зображено фармера з серпом. Кажуть, що це подобає на большевицький почтовий значок. В Америці вже нема таких фармерів. Тут і серпом мало хто орудує, бо до такої роботи, до якої у совітах уживають серпів, в Америці вживають машини.

СТРАЙК ВИШИВАЧОК.

НЮ ЙОРК.—Не вдалося досі відвернути страйку вишивачок. Страйкують понад 15,000 осіб. Домагаються знесення звичаю давати робітницям працю до дому, пять-дневного тижня і 35 годин праці на тиждень, усунення робітниць нижче 18 року життя, як теж недопущення практиканток.

ВІЙНУ МОЖНА БУЛО СКІНЧИТИ В 1915 РОЦІ.

У Лондоні вийшов перший том спогадів Ллойда Джорджа, бувшого премієра Анґлії в часах Великої Війни. Автор гостро критикує багатьох анґлійських державних мужів та воєнних керівників, як також не щадить і чужих. Він твердить, що війну можна було покінчити в 1915 році й тим зощадити життя міліонам людей, які згинули в наступних роках війни.

БУВШИЙ КОМІСАР СИРЦОВ ХОТІВ ПОЗБАВИТИ СЕБЕ ЖИТТЯ.

„Лє Журналь" повідомляє з Москви, що бувший предсідник Ради Народніх Комісарів, Сирцов, намагався відобрати собі життя. Сирцов знаходиться у вязниці як обжалований у справі участи в змові проти Сталіна. Раненого Сирцова перевезли до шпиталю, де стан його здоровля покращав.

ЯК МАЙОР ОВОЦ ЧХАВ І ЩО З ТОГО ВИЙШЛО.

Дня 19-го березня підчас святкування іменин марш. Пілсудського у Бжозові майор Овоц цілий час демонстративно чхав і кашляв. Ґродський суд у Бжозові засудив його за це на 2 місяці арешту. Від цього присуду відкликався майор Овоц до окружного суду, який його вину потвердив і замінив арешт на 200 зл. гривни. Врешті справа знайшлася в найвищому суді. Оборонець обвинуваченого поставив тезу, що чхання і кашляння є чисто фізіолоґічним явищем, незалежним від якихнебудь державних свят. Найвищий суд прихилився до внеску оборонця і присуд уневажнив, спрямовуючи цю справу до нового прослідження.

ПІД ЗАКИДОМ УБИВСТВА ПОЛІЦАЇВ.

Перед наглим судом у Замості відбувається розправа проти Ол. Захарчука, якому акт обвинувачення закидає, що вбив поліцаїв Кончавського та Ґрелецького. Захарчукови грозить кара смерти.

ДВА МІСЯЦІ ТЮРМИ ЗА ПОБИРАННЯ НЕПРАВНОЇ ДОПОМОГИ.

Суддя Ґреґем у Вінніпеґу засудив Чарлза А. Кларка на два місяці тюрми за те, що той побрав від допомогового комітету гроші тоді, як працював.

ЦЕРКВА НА ПРОДАЖ.

Знаходиться вона в містечку Сент Андре коло Будапешту, що було колись многолюдне та багате, а тепер сильно занепало. Цісарева Марія Тереса спровадила туди сербських осадників, що вибудували 8 православних церков, які підлягали білгородському епископови. Однак після війни осадники вернулися до Сербії і перед трома роками було в містечку 150 православних на 6 церков, у яких правилося богослуження напереміну. Тепер парохія виставила на продаж церкву св. Петра й Павла, оголосивши відповідну оповістку в „Пешті Напльо". Ціна коло 25,000 зл. Парохія числить на якогось Американця, що купить церкву, розбере і перевезе за океан, щоби там зреконструувати її в оригінальній формі.

ТРАҐІЧНА СМЕРТЬ ТОПНИКА.

В букарештенському поспішному потязі на просторі між Вибранівкою і Бібркою скоїлася жахлива подія. Топник машини, 35-літній Йосиф Кузьмінський, втомлений спекою та горячом, яке бухало з печі паровозу, хотів дихнути свіжим повітрям і вихилився необережно крізь вікно машини. На нещастя потяг вїхав під міст і необережний топник вдарив головою об залізний стовп, убиваючись на місці. Траґічної смерти товариша не запримітив спершу машиніст, бо був звернений плечима до топника, і не знав, що він звисає мертвий з вікна. Щойно проїхавши кілька кільометрів, машиніст відвернувся і побачив трупа. Потяг задержали в Бібрці і тіло зняли з машини.

НОВІ „ПЛЯЦУФКИ".

Нові польські „Доми Людові" будують у Лятачі, пов. Заліщики, і в Угринківцях, того самого повіту.

ЗАБОРОНА ФЕСТИНУ.

Одної неділі мав відбутися заходом місцевої захоронки фестин у Болехові. В останній хвилині перед фестином староство не дозволило на нього, не мотивуючи зрештою нічим своєї заборони.

ЖАХЛИВЕ ВБИВСТВО.

В Угольні, стрийського повіту, замордовано в ночі з 28. на 29. липня, 19-літню дівчину Гандзю Долішну, що її вбивник сплячу на оборозі вдушив, а опісля кинув до 18 метрів глибокої керниці. Як сильно підозрілого арештувала поліція Семка Микитина. Слідство ведеться.

ПІДБІГУНОВА ЗАЛІЗНИЦЯ.

За вістками російської преси, большевики приступили до будови залізниці, що лучитиме Архангельск з підбігуновими околицями. Нова залізнична лінія, що довга 320 км., призначена виїмково для перевозу вугля з підбігунового вуглянного басейну Юґорекі Шар. Буде це найбільше висунена на північ залізнича лінія.

ЗНАЙШЛИ ХЛОПЦЯ, ПРИВЯЗАНОГО ЛАНЦЮХОМ ДО ЛІЖКА.

Поліція в Іст Кілдонан, Ман., знайшла в домі при 152 Ґрін вул. 15-літнього Гарі Мек Ґреґора, привязаного до ліжка ланцюхом. Лице хлопця було сильно побите. Хлопця забрали до шпиталю, а проти винних зарядили доходження.

В звязку з тим випадком доносять, що Гарі Мек Ґреґор часто втікав з дому і критичного дня також збирався втекти. Щоб до цього не допустити, хлопця потурбували і привязали ланцом до ліжка.

СОН ВРАТУВАВ ЛЮДИНІ ЖИТТЯ.

Старший чоловік у місті Ріли, у Франції, заснув. Опівночі приснився йому дивний сон. У вікні привиджується йому тінь замаскованої людини й причувається стукіт, мовби хто прикладав драбину до вікна. Тінь у трикотовому одінню перелізає безгучно крізь вікно й підлазить навшпиньки до ліжка, наслухуючи. Переконавшися, що старий спить, тінь витягає блискучий предмет і садить старому у серце. Старий Пєр пробуджується спітнілий зі страшним криком, так, що збудив жінку й підвів на ноги цілий дім.

Переляканий цим сном, іде Пєр рано на поліцію і просить поліційної помочі на ніч. А комісарем був його приятель. Він обіцяв йому сам перебути ніч у його помешканню. Як обіцяв, так і зробив. З осторожности казав комісар покласти на ліжко й прикрити ляльку. Комісар, старий Пєр і родина вичікували півночі в сусідньому зі спальнею покою.

Давно минула північ і нема нікого. Нараз старий Пєр каже потихо: „Він іде". І справді замаскована людина лізе по драбині на вікно й до хати, приступає до ліжка, наслухує. В тій хвилині, як він здіймає ніж і впихає в ляльку, комісар кидається на нього з гострим викриком: „Руки догори!" Поборикавшися, звязують таємну людину, здирають з неї маску й пізнають братанича старого Пєра, котрого він перед кількома днями настановив своїм універсальним спадкоємцем.

Братанич без відома вуйка щось вистроїв та вичікував кари. Боячися, щоби вуйко не змінив тестаменту, він рішив убити старого Пєра. Замах не вдався. Злочинний братанич відповідатиме перед судом і за намірене навмисне вбивство. А маєток старого Пєра дістанеться в ліпші руки.

ВАЖКЕ ОБВИНУВАЧЕННЯ ПРОТИ ПОЛІЦІЇ В ТОРОНТО.

Суддя І. А. Кінґстон з Торонто поставив внесення онтарійському ґенеральному прокураторови розвести карні доходження проти чотирох детективів торонтонської поліції за те, що вони уплянували і перевели несправедливе обжалування проти Алберта Дорлянда, якому вони невинно закинули злочин нападу на банк. Алберта Дорлянда засудили на підставі фальшивих зізнань на пять літ тюрми. Його арештували в р. 1930 і знайшли у його авті револьвер. Показується, що револьвер був підкинений одним зі змовників з поліційними детективами.

ЗАБРАЛИ ВСІ ПОРОЖНІ ЗЕМЛІ.

Всі порожні землі, отверті на поселення в дистрикті Вермиліон, Алта, забрали або винаймили фармері з полудневої части провінції, особливо з дистриктів Йонґставн і Ґенна, яких виганяють посуха і стрибунці. Ті фармери кажуть, що вони лишились чисті і перевезуть ту худобу, яку ще мають, якнайскорше з браку поживи. Багато фармерів прийшли сюди також з полудневих околиць Саскачевану. Йдуть вони на північ аж до озер Фроґ і Колд.

РОСІЙСЬКО-ПОЛЬСЬКО-РУМУНСЬКИЙ ВІЙСЬКОВИЙ СОЮЗ

ПІЛСУДСЬКИЙ, ВОРОШИЛОВ І ВАЙДА-ВОЄВОДА ВЕДУТЬ ПЕРЕГОВОРИ ПРО УТВОРЕННЯ СПІЛЬНОГО ДЛЯ ТРОХ ДЕРЖАВ ВІЙСЬКОВОГО СОЮЗА.

ВАРШАВА (Польща). — Від якогось часу у Заліщиках, у Галичині, на румунському кордоні, перебуває маршал Йосиф Пілсудський. Тепер до нього виїздить міністер заграничних справ Бек і всі вищі урядовці східнього департаменту міністерства заграничних справ. До Заліщик приїде з Варшави большевицький посол Овсєєнко, а з Москви комуністичний воєнний міністер Ворошілов. З Букарешту приїздить румунський премієр міністрів Вайда-Воєвода.

Всі ці вищі достойники трох держав збираються там, щоби підписати військовий союз між Москвою, Варшавою та Букарештом. Розмови про цей союз уже тягнуться довший час. Польське міністерство цих чуток не заперечує, але й не підтверджує. Соціялістичну польську ґазету, яка подала ці відомости й поставилася критично до такого військового договору, влада сконфіскувала. Кажуть, що цей військовий договір буде направлений проти Німеччини, а зокрема проти її політики супроти Росії.

Тут припускають можливість, що маршал Йосиф Пілсудський прийме запрошення Сталіна й поїде на 7 листопада до Москви, щоб там бути на святі річниці захоплення большевиками влади в Москві. Сподіваються, що такий побут Пілсудського в Москві й особиста зустріч зі Сталіном та з іншими большевицькими провідниками ще більше закріпить між Москвою і Варшавою приятельські й союзні відносини, які тепер почались.

ҐІТЛЄРІВЦІ ВИПРАВДУЮТЬСЯ ПЕРЕД МОСКВОЮ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Напівофіціяльне повідомлення з урядових кол, яке зявилося в німецьких ґазетах, говорить, що між Німеччиною і Росією нема напруження, а навпаки, старі дружні відносини лишаються далі. Зокрема неправдою називає це повідомлення ті чутки, що нібито Німеччина хоче втручатися в російські справи в звязку з голодом.

Таксамо заперечує це повідомлення те, що нібито Німеччина думає розпочинати якусь акцію проти Росії в українській справі. Повідомлення говорить, що всі ці чутки розповсюднюють Французи, щоби посварити Берлін з Москвою.

УМЕР ВАЙКАВНТ ҐРЕЙ.

ЛОНДОН (Анґлія). — На 71 році життя вмер після довгої хвороби бувший анґлійський міністер закордонних справ, вайкавнт Ґрей, який проголосив війну Британії проти Німеччини в 1914 році. Ґрей був пацифістом. Він усю свою довгу політичну діяльність присвятив боротьбі проти війни, але обставинами змушений був післати Німеччині ультимат з протестом Британії проти походу німецької армії через Бельґію. Цей ультимат привів до найкрівавішої війни, яку колинебудь вела Анґлія.

Від 1892 року Ґрей був заступником міністра справ закордонних, а від 1906 року й до кінця 1914 міністром справ закордонних. Всі роки своєї діяльности на цьому полі він присвятив боротьбі проти війни. Бабато міжнародніх конфліктів було полагоджено без війни лише заходами Ґрея.

ВІДРУБАЮТЬ ГОЛОВИ ОДИНАЦЯТЬОМ КОМУНІСТАМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — В ріжних містах Німеччини суд засудив на кару смерти одинацять комуністів, котрих признано виновними в участи в комуністичних боївках, які билися з фашистівськими боївками. Підчас тих сутичок вбито одного штурмовика з фашистівської боївки та одного члена ґітлерівської партії.

Всім засудженим будуть відрубані голови публично на площах міст Дісельдорфа і Кеніґсберґа.

АРЕШТОВАНО 15 НАЦІОНАЛІСТІВ.

ВІДЕНЬ (Австрія). — На австрійсько-німецькому кордоні австрійська влада арештувала 15 націоналістів, які хотіли перебратися но Німеччини. Серед арештованих знаходиться один з відомих лідерів австрійських націоналістів, Покорний з Кремсу.

У Каринтії з наказу канцлера Дольфуса усунено з посад багатьох урядовців і навіть виборних представників місцевого населення, яких запідозрено в активній протиурядовій діяльности на користь націоналістів.

МОЖЛИВА ВІЙНА МІЖ АРАБАМИ.

АЛЕКСАНДРІЯ (Єгипет). — Звідси поспішно відплили до берегів Арабії два анґлійські кружляки. Кажуть, що арабський король, васаль Анґлії, боїться міжусобної війни між двома арабськими провінціями, яка може вибухнути через розмежування кордону між ними.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницю:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ДО СКУПЧЕННЯ НАШИХ СИЛ

Коли наші вороги обєднуються, щоби продовжити своє панування на наших землях, а нас національно знищити, то самий закон самозахования каже нам у таку хвилю боронити себе розумніше, успішніше і з більшою силою.

Ми звикли завжди нарікати, що ми слабі, безсильні. Може так було тому кілька десятків літ, але так не є тепер. Це відчувають і добре розуміють наші вороги, особливо їх політичні провідники. Вони знають, що ще ніколи, на протязі цілої української історії, український нарід не розпоряджав такою великою національною силою. І так воно на ділі є. Це нічого, що ще в нас мільони несвідомлених. Бо якби ми тільки вихіснували як слід для української справи ті сили, що опинились на іміграції в Европі, і якби ми заставили американську іміграцію до культурної й політичної праці на великі розміри, то ми зготовилиб тим таку зброю, яка була би куди сильніша від тих комедій, що їх змушені творити Сталін і Пілсудський; коли братаються, щоби нашим коштом ратувати цілість Росії й Польщі.

Це є теж природним відгуком, коли тепер підносяться в Рідним Краю і на іміграції голоси за створення одного українського політичного проводу для краю й еміграції, який заманіфестував би однодушність українського народу на нові наступи ворогів. Та чи і коли до цього прийде, ми не знаємо. І не думаємо, що крім маніфестаційного характеру можна сподіватися багато дійсної користи з такого політичного проводу. Тому треба нам у всіх частинах світа, де ми жиємо більшими гуртками, виставляти програму позитивної праці й притягати до неї всі сили, які до такої праці надаються.

Тут у Злучених Державах ми відповідаємо в першу чергу за себе. Заки ми спитаємо інших, що вони роблять, чи чому не роблять, мусимо виказавати, що ми вміємо самостійно думати, плянувати і виконувати. Ми не можемо далі запозичати сили ї ідеї з Рідного Краю. А мусимо дещо самі витворити, й то на ріжних ділянках нашого життя.

Досі ми займалися скупченою силою головно політичними справами. В обороні Рідного Краю ми ще виступали найбільш обєднано. Від того не можемо й далі відступати. Що більше, тої фронт мусимо тепер збільшити. А збільшимо його природнім способом, коли будемо обєднуватися при праці на інших ділянках нашого життя.

МОРОКА З ЛЕМКАМИ

(Оригінальний допис).

II.

Лемки — і то з обидвох боків Карпат — це найперші наші переселенці до Америки. Буде їх немало і поміж Вп. Читачами — тому й не диво, що мушу їм присвятити більше місця.

А треба знати, що галицькі українські політичні і культурні провідники взагалі дуже мало присвячували уваги Лемківщині та її людности, тій дійсно незвичайно витревалій вітці великої української нації. А є і такі польські (мало-) учені, котрі в звісним україножерним „Ілюстрованім Курері Цодзеннім" (з Кракова) — старалися ще цього року доказувати, що Лемки є... **Волохами**, це значить Румунами!

На дурний розум однакож ліку нема — і тому можемо таким курієрковим ученим сказати, що ніякими підступами Лемків не спольонізують, навіть впроваджуючи в школах лемківську мову, що з нашого становища не буде навіть цілком шкідливим. Дитина, вивчена добре по лемківськи читати — сягне потім чейже за українську книжку, а не за польську.

Зрештою останніми часами поширено роботу „Просвіти" і на Лемківщині, хоч властиво початки її сягають іще кінця минулого століття, колито 1893 р. основано читальню в Одреховій, сяніцького повіту.

В 1903 р. основано філію „Просвіти" в Сяноці, котра свою роботу поширила і на повіти Ліско, Березів, Коросно, Ясло і Стрижів.

Частину праці цеї філії перебрала на себе основана вже цього року філія „Просвіти" в Устриках Долішних. В коросняньскім повіті є покищо три читальні, а в ясельскім також три.

Новосандецька філія „Просвіти" обєднує 14 читалень, так, що взагалі має Лемківщина тепер 97 читалень, а межи ними очевидно деякі дуже слабі.

Освідомлююча робота іде однак тепер дужим кроком наперед і це власне доводить до бішености кацапів, котрі стараються знеприязьвувати цю роботу скріпленою православно-кацапською пропагандою.

Іще перед війною був ясельський і грибівський повіт підмінований православно-кацапською пропагандою. Батюшок Сандовича і Гудиму львівський суд саме перед самим вибухом війни освободив від вини і кари, але пару місяців пізніше військовий суд повісив першого з них.

Властива православна пропаганда почалась доперва з 1926 роком і від того часу перейшли вже досі на православя 29 громад, — село Ізби навіть зі своїм пароxом, о. Д. Хилякoм, на чолі.

Православні сповадили собі священиків-кацапів — Галичан, що або вже яко греко-католицькі священики попереходили на православя, або покінчили православну теольогію у Варшаві, почім всеблаженний о. Денис післав їх на Лемківщину.

Греко-католицькі священики залишилися на місцях, правлять свої богослуження в гр.-кат. церквах, уживають ерекціональні поля, а православні побудували собі тимчасові „часовні" (каплиці) і тут відправляють свої богослуження.

І здавалося, що відносини зачинають стабілізуватися. Аж тут розпочався другий наступ, знову зі сторони православних, бо вони є тут церковою воюючою. З початком травня ц. р. кинули православні гасло зрабування уладжень і прикрас греко-католицьких церков у користь своїх „часовень" ураз із дзвонами. Як ті напади були зорганізовані, свідчить факт, що наперед напали на церкву в Ізбах, розбили двері і забрали всю церковну утвар та перенесли до своєї каплиці. Коли тут так добре пішло, за кілька днів відбулися такі самі грабежі греко-католицьких церков рівночасно у шістьох громадах, а саме в Баници, Каминій, Перунці, Більцаревій, Королевій Руський і в Богуші.

Оповідають свідки, що тут діялися страшні сцени, крики, дзвонення на трівогу, бійки, а грабування церков нагадували часи татарських нападів. І сплюндровано церкви так, що лишилися голі стіни та порожні дзвіниці. Дотичні гр.-кат. парохи внесли до влади провізоріяльні позви і карні донесення до судів. Поліція і прокуратура перевели слідство, а суд у Грибові визнав, що ця справа не кваліфікується під поняття „крадежі", чи „грабунку" і спрямував справу на дорогу цивільного процесу, а тимчасом зарядив відібрати від православних ті забрані річи і зложити їх до вирішення процесу на невтральнім місці. В тій ціли вислав городський суд у Грибові дня 22 липня ц. р. „коморника" з асистою поліції до Ізб і Баниці по зворот забраних церковних річей та візвав двох гр.-кат. священиків — о. дек. Мих. Жука зі Снітниці й о. Пащака з Баниці — яко свідків. Коли коморник увійшов до „часовні" і хотів заняти церковні речі, збіглися православні Ізбяни з колами, сокирами і ґралями, злетілося жіноцтво й дітвора з цілого села, зчинився нелюдський верес, крик і биття дзвонів, а розюшена товпа заняла таку грізну поставу супроти комсрника й поліції, що командант поліції, не бажаючи проливу крови, велів уступити.

Після того ціла комісія сіла на вози й поїхала до Судової Баниці. За фірами пустилися заохочені „побідою" люди з Ізб. На полі посипалось камінням на обох гр.-кат. священиків. Один тяжкий камінь трапив у бік о. Пащака. Тоді зіскочили з другого воза постерункові і дали сальву на пострах; щойно тоді товпа утихомирилася. Але молодші побігли верхами чимскорше до Баниці і давши знати про події в Ізбах, зігнали всіх православних коло „часовні" обступили її з сокирами, колами й косами і таки не допустили нікого до каплиці. Комісія відїхала з нічим. Це так заохотило православних, що тепер організують напади на решту гр.-кат. церков. Вслідок цього при всіх церквах в день і в ночі сторожать узброєні в сокири сторожі. В селах напружена ситуація, є ніби спокій, але спокій наче перед якоюсь бурею.

З тими подіями вяжуть тут саме приїзд апостольського нунція на Лемківщину до Криниці. Нунцій був навіть з візитою у грибівського римо-кат. декана о. Соляка, який є дуже докладно обзнайомлений з ходом подій і може відповідно поінформувати... О. дек. Соляк, як зачувати, робить також уже старання, щоби гр.-кат. церкву в Ізбах відступити до вжитку місцевих латинян, бо церква стоїть уже кілька літ нечинна.

Оттаке то діється тепер на нашій Лемківщині.

Юрій Горовенко.

І. Сулима.

ОДНА З ОСТАННІХ ПРОМОВ КОМІСАРЯ СКРИПНИКА

Навіть Сталін, відомий своїм віроломством між найвіроломнішими російськими комуністами, не відважився обвинувачувати Скрипника, після його трагічної смерти, за недодержання „генеральної лінії". Скрипника Москва обвинувачує лише за „націоналістичний ухил": мовляв, він піддався впливам українських націоналістичних елементів і відійшов від ленінського розуміння національної справи...

за який цей старий комуніст, приятель Леніна, наложив на себе руку. Ані сліду будьякого ухилу! В своїй промові Скрипник виступає як стовідсотковий сталінoвець.

Як відомо, спір між Троцьким та Сталіном полягає в тім, що Сталін визнає за можливе збудувати соціялізм у некультурній країні — Росії, незалежно від того, що діється в світі. Троцький, навпаки, доказує, що без соціялістичної революції в передових капіталістичних країнах Европи та Америки в Росії соціялізму не буде. За те Сталін звелів Троцького вигнати за кордон, а його прихильників-комуністів навіть розстрілює. Скрипник у своїх поглядах був одної думки зі Сталіном. В своїй промові 17 січня 1933 р. він запевняв своїх слухачів у Україні:

Перед нами одна з останніх, а може й остання промова М. Скрипника, як комісаря освіти України. Ця промова видрукувана в місячнику комісаріяту освіти в Харкові „Комуністична Освіта" в ч. І. ІІ. ІІІ. 1933 року. Після Скрипникового самогубства читач хотів би в цій промові знайти хоч натяк на „національний ухил",

„Всі економічні ознаки збудованого соціялізму в нашій країні є в наявности". А далі: „Нам треба, щоб кожний член партії просяк **генеральною лінією партії**".

Не гірше Сталіна громив Скрипник „куркулів": „Ми куркульню підірвали, ну, дещо з них вислали, а деж решта, кільказот тисяч цієї буржуазії, куди вона ділася?"

Скрипник цілком на боці Сталіна, який у Москві гостро нападав на комуністичну партію України за невиконання „хлібозаготівель". Скрипник заявляв:

„Наш ворог не дрімав. Ворожі організації були широко розгалужені. Але вони вже виявлені. Перед силою переможного пролетаріяту не можуть існувати інспіровані французським і польським золотом шкідники контрреволюційні організації". Скрипник у своїй промові виразовує, що Україна не додала Москві 138 мільйонів пудів збіжа, північний Кавказ (з українською більшістю) 80 мільйонів пудів.

В наведених словах і найвірніший сталінівець не знайде ухилу від „генеральної лінії". Але Скрипник обертає зброю також проти „українського націоналізму", проти „петлюрівських та махнівських отаманів". Він нападає на „деяких українських націоналістів (комуністів українського роду. — І. С.), які на початку першої пятирічки скавучали з приводу того, що розпочалося будівництво цукроварень у Росії. Вони говорили, що це зменшить питому вагу України в загально-союзному балансі".

Скрипник з запалом кликав комуністів, щоб вони мали „святу ненависть до куркуля". Але поряд з цими загрозами й похвалками в Скрипниковій промові наведені такі факти, які перевертають догори ногами всі пляни „генеральної лінії". Бо на Київщині, наприклад, — **„93.7% всіх тракторів вимагають капітального ремонту, а 6.3% цілковито підлягають вибракуванню"**. І Скрипник звертається до комуністів Київщини:

„Товариші секретарі колгоспних осередків, щож це ви наробили? (з місць: Ми вчилися!)" Поряд з цим фактом повної руїни „на 100 відсотків" тракторного господарства на Україні дальші присягання й загрози Скрипника „шкідникам" — це все порожні слова. Мусіла заломитися віра в „сталінізм" і в нього, мусів і він, фанатичний старий большевик, похитнутися і побачити справжнє життя на Україні. Він нарешті побачив і голод і московський шовінізм і масове вимирання того народу, з котрого він вийшов. Але Москва відразу взяла Скрипника на допит і на суд.

Великі гріхи, тяжкі злочини поповнив комісар Скрипник перед своїм народом. Але його заслуга в тому, що він, побачивши згубний шлях, яким ішов дотепер, не **покаявся** перед Сталіном, як це роблять московські комуністи. „**Демонстративне самогубство,**" — так назвав московський комуніст Попов акт розпуки комуністичного поета Хвильового 13 травня, напередодні зізду „пролетарських письменників" у Харкові. Скрипник зробив це саме в десяті роковини затвердження конституції Радянського Союза. Комуніст Стронський виконав криваву демонстрацію над собою у Львові. Чи скінчиться на цьому страшний кривавий ланцюх?

СТАРИЙ МЛИН

Оповідання.

(6)

Приказуючий і гордий голос на хвилю спантеличив парубка. Аж коли вдова вхопила дитину за руку і обернулася, щоби відійти, Проць отямившися. Усміхнувшися глумливо, здоймив капелюх і, поклонившися ним до землі, глузував:

— А-а-а, то пані професорова в своїй ласкавости зволили знов загостити до нашого села? Пані вже відсиділи кару? Як там жилося між тими чотирма стінами за кратами? Буо тепло?... Бачу, що вам вже навкучилося там, коли завитали до нас...

Вдова зразу спаленіла. Стисла уста, неначе би хотіла задавити біль, або наче́б ладилася вибухнути якоюсь гострою відповідю.

— Ти, Процю знаєш, що від того закиду в суді увільнили мене, — сказала лагідно.

— Бо не мали доказу в руках, пані професоро. Так увільнили вже неодного злодія, неодного бандита!

Очі вдови заіскрилися. Вона глянула гордо згори на Проця й метнулася до нього. В тій хвили між неї і Проця вскочила Анна. Обіймила маму і промовила:

— Лиши їх, мамо, з їх думкою про тебе. Такі люди, як ті, що тепер навкруги тебе, вірять тільки в те, в що хочуть вірити. Скорше ворон побілие, ніж хто з тих, що тепер повилуповали на тебе свої баньки, увірить в твою невинність. А вже цілком байдуже повинно тобі бути те, що про тебе говорить такий Проць Гречан. Він знає, що ти невинна. Як не він, то його батько знає, хто вкрав ті гроші. Він знає, що суд увільнив тебе, бо в твою вину не вірив. Ні суд, ні сам прокуратор.

— Суд увільнив, бо адвокат твоєї мами добре крутив, може й підкупив кого з суду. Я знаю, чому той адвокат так щиро заопікувався твоєю мамою. Ти щось зачасто бігала до нього в справі... в справі... будьтоби в справі твоєї мами. Тобі адвокат заплатив тим, що твою маму видобув з криміналу.

— Процю, перестерігаю тебе! — крикнула Загірнякова.

— Поки ти накидався на мою честь, я не думала про відплату. Та коли ти станеш каляти добре імя моєї дитини, то я на тебе знайду спосіб і приневолю тебе змити закалу!

Рішучий, смілий, достойний і гордий виступ матери в обороні чести своєї дитини і в тім окруженню приєднав їй пару прихильників. Один старший господар, що стояв коло Загірнякової, сказав до неї:

— Не берiть на вагу сего, що сей парубок говорить. Хиба́ж не знаєте, що то неокресаний простак, ще й до того саме тепер на підпитку? Те, що він сказав, до вашої доньки не прилипне. Вашу Анну в селі всі знають. Знають, яка то чесна дівчина і добра дитина.

Господар взяв вдову за руку і потягнув за собою. Люди розступилися. Він вивів з юрби маму з обома доньками і підвів їх аж під хату.

Музика, котра на хвилю замовкла була, заграла наново. Велика труба заревла так, начеб хотіла всіх мерців на цвинтарі за садом Загірнякової пробудити і вигнати з могил на страшний суд. Старі напихали свої люльки, молоді парубки повели свої дівчата в танець. По хвили на місци, де була така прикра перепалка, склуботалися густі облаки куряви. Про перепалку вже всі забули, бо весілля не є що днини; таке весілля не що року, ні що десять.

Лиш один молодий парубок, що дотепер танцював найзавзятіше з усіх, вийшов з юрби, підійшов під одну липу і сперши плечима об її пень, стояв у задумі. То був брат молодої, син Ланковичевої, Олекса. Він минулої ночі вернувся зі школи, яку вже скінчив. Приїхав на весілля брата і щоби лишитися у батька як його права рука в господарстві.

Вже всі дівчата знали, що той вродливий і не бідний парубок лишається в селі, і що його мама вже розглядається між дівчатами, щоби собі знайти другу гідну невістку. Не диво, що кожда, котру взяв у танець, була щаслива; кожда лізла йому в очи, щоби її взяв. Колиж тепер він довший час стояв на боці, дівчата підходили до нього, питаючи, чому не танцює. Він не відповідав нічого. Приступив до гуртка старших, що стояли за столом його мами і Морецької.

— Мене цілий рік не було в селі. — сказав. — Не знаю, що тут сталося тай цілої тої напасти на Загірнякову і її доньку не розумію. За що її заперли і судили? Що вона зробила?

— Найліпше про се розкаже тобі пані Морецька, — відповів йому Кіндрат Гречан.

Морецька глянула боком на Гречана і воркнула:

— Лишіть мене в спокою. Маю того по горло. Через ту крадіж я мала стільки клопоту, стільки біганини, стільки термінів у суді, стільки протоколів і переслухань, що тепер за би про се вже нічого не чути. Я щаслива, коли про те злодійство можу не думати.

Вона схопилася і відійшла, несучи закутані в хустині свої коси. Пошкандибала до Притчина до хати.

— Професорова вкрала що? — Олекса спитав недовірчиво.

— Ну, чи вкрала! — відповів Гречан, кинувши лютий погляд в сторону хати Загірнякової — та баба ось там вже гонорувалась, і паношилася. Все гадала, що вона не знати що. Як ще була дівкою, то гадала, що жадна наша дівка їй не рівня. Як віддалася, то жадна наша жінка не була їй рівня. Як люди йшли до церкви попри її хату, то вона сиділа у вікні горішньої кімнатки і згори, неначе жінка якогось великого лицаря замку, позирала гордо на підданий її мужеви народ. Не ліпший був її муж. Хоч в принизанню до мене він був хіба лиш вушобійником, то всеж таки з ласки громади, очевидно й моєї, вони не голодували. Колиж він помер, урвалися доходи учителя. До хати Загірнякової стала зазирати біда, настав голод. Чиж диво, що вона ратувалася ось так?

Гречан зробив рукою знак, яким звичайно показують крадіж. Олекса мабуть знов глянув на Гречана недовірчиво, бо сей накинувся на нього:

— Не прикидайся невірним Томою! Чи тебе стара зачарувала своїм крутійством? Я тобі скажу, як то було. Одного вечера Морецька сидить в хаті сама. Всі двері позамикані на два спусти, бо її парох поїхав до міста, слуга пішла на село, а в хаті двері великі горі. Нараз, хоч входові двері були замкнені на ключ, Морецька чує, що в сінях лазить якась біда. Бабі мороз пройшов по тілі. Прикучнула і молиться. Коли знов почула хід, неначе би хтось вже відходив, Морецька схопилася і зі світлом в руці вистрибнула зі своєї кімнати до сіней. Дивиться, а двері до кімнати пароха відчинені нарозтвір, на порозі стоїть бліда як смерть... хто... Загірнякова. Хвилю стояла німа, так стрівожила її нагла поява Морецької. Морецька спитала її, як вона увійшла в хату, коли двері від вулиці були замкнені на ключ? Таксамо були замкнені двері кімнати пароха. Тоді професорова відповіла, трясучись і гикаючись... Морецька чула, як її зуби дзвонили... що вона попала на відчинені двері. Коли увійшла в сіни, хтось вискочив з кімнати пароха, вдарив її собою і втік на вулицю.

— Все те професорова збрехала, — якась баба перебила оповідання Гречана. — Бо треба тобі знати, — баба звернулася до Олекси, — саме тоді, коли Загірнякова всувалася в хату ксендза, попри ту хату переходив Гречан. Цікавий, чого вона закрадалася до нечого пароха, на хвилю задержався. Глянь на нього, то побачиш, що очи в його голові цілком здорові. Як би був хто вийшов з хати, то ті очи були би його побачили. А Гречан не бачив нікого. Так також посвідчив у суді. Чи не так, сусідо Гречан?

— Та так, — відповів Гречан, спаленівши. — Не переперли. Другої днини в селі крик. Коли ксьондз пішов до бюрка по гроші, тих грошей не знайшов. Пропали, як камінь у воді.

(Далі буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Посвячення прапора Організації Державного Відродження України.

Мабуть у ніякій державі поява прапора не викликує такого ентузіязму, стільки сентиментального, а заразом і серіозного захоплення зі сторони горожан даної держави, як це маємо в Америці. Американська суспільність назагал інтересується дуже мало політичною сторінкою свойого життя, та бувають моменти, коли те заінтересування збільшується, хочби тільки на короткий час. Діється це звичайно з нагоди якихось важних подій, які торкаються дуже близько самого існування людини, які своєю вагою змінюють спосіб життя тої людини.

Такою подією була світова війна, такою подією є теперішня економічна депресія. Такі події вимагають сповнення певних обовязків зі сторони населення. А щоби в тому населенню розбудити вагу сповнення даного обовязку, то найкращим і найбільш ефектовним засобом до виклкання патріотичного відношення до даних обовязків, попри пресу, служить прапор. Американська дитина вже змаленьку є так вихована, що поява прапора розбуджує в неї патріотизм, викликує певного роду святочний настрій, а заразом і готовість служити тому прапорови. Пошана до прапора є так глибоко вкорінена в американській суспільности, що нема нічого, що моглоб викликати більш патріотизму, більш охоти і рішучости служити якійсь ідеї. Американський прапор провадив в часі світової війни міліони жовнірів на европейське боевище. Тепер американський прапор в часі не менш важної боротьби проти депресії обєднує людей з протилежними інтересами і поглядами до спільних жертв, до тісного співділання, до уступок на користь і для добра цілої нації. Ось ми бачимо, що під прапором „Найри" маширують тепер в одному ряді капіталісти і робітники.

І ми, Українці, можемо щодо цього багато навчитись від Американців. У нас ще нема відповідно виплеканої пошани до свойого прапора. Для нас поява українського прапора, це якась звичайна буденна подія. Ми є нераз свідками, як на якомусь святі, чи на вічу, поява українського прапора не зустрічає зі сторони присутних належного відношення. Ми не відчуваємо до нашого прапора тої святости, того патріотичного захоплення, того піднесення духа, як це є приміром в Американців. Належного привязання, пошани до нашого прапора ми не можемо набути штучно. Тут не поможе звернення уваги, чи якийсь примус. Тут потрібно глибокого душевного відчуття, яке булоб самозрозумілим і добровільним. Як члени поневоленої нації ми тимбільше повинні відноситись до свойого прапора як до того символу, який уособлює наші стремління, наш найвищий національний ідеал, наші державницькі аспірації. Бо український прапор символізує наше сучасне, минуле і будуче, якому служимо і мусимо служити.

Тому посвячення прапора, яке відбудеться заходами Організації Державного Відродження України дня 10-го вересня ц. р., як це було оголошено в „Свободі", треба вважати важною подією, а день цей повинен стати врочистим святом не тільки для членів Організації Державного Відродження України, але й для всіх свідомих Українців з Ню Йорку й околиці.

Д. Г.

—o—

ОСТОРОГА І ПРОТЕСТ В СПРАВІ ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРІВ ОРҐАНІЗАЦІЇ „О.Д.В.У."

Ми нисше підписані **священики Української греко католицької Церкви св. Юрія в Ню Йорку, 22-28 Іст Сема Вулиця,** протестуємо отсим в імени своїм, і в імени Церковного Уряду і всіх Вірних і Хору нашої Церкви св. Юрія проти оголошення з дня 8. вересня, 1933-го року і проти попередних оголошень в сій справі зі сторони „О.Д.В.У.", **що до участи священиків і парохіян Укр. гр. катол. Церкви св. Юрія в посвяченню прапорів згаданого Товариства в неділю, 10-го вересня с. р.**

Нисше підписані священики враз з Церковним Урядом **відмовилися брати участь** в посвяченню, коли їм представлено програму посвячення вкупі з представниками некатолицьких церков і коли представники „О.Д.В.У." заявили, що некатолицькі священики будуть рішучо до посвячення прапорів запрошені і будуть святити прапори. Ми нисше підписані дали **рішучу відмову пять разів** з тої причини, що закони Католицької Церкви забороняють брати участь в богослуженнях з некатоликами.

Ввиду рішучої відмови, це оголошення про участь священиків і вірних і хору церкви св. Юрія у згаданім посвяченню є надуживанням усіх правил етики зі сторони поодиноких членів і нарушенням громадянської етики зі сторони Ню Йорської Управи „ОДВУ".

Ню Йорк, дня 8-го вересня. 1933.

о. П. Понятишин, о. О. Павляк
і Уряд Укр. гр. катол. Церкви св. Юрія,
22-28 Іст Сема Вулиця, Ню Йорк.

(Огол.)

ШІКАГО, ІЛЛ.

В справі допомоги голодуючій Україні.

В четвер, дня 31-го серпня, відбулися збори, на яких взяли участь представники кільканацятьох українських орґанізацій м. Шікаґо і околиці в справі допомоги голодуючій Україні.

На тих зборах вибрано Ініціятивний Комітет для допомоги голодуючій Україні. До складу цього Комітету увійшли: Михайло Фтомин і Григорій Матвіїв, що походять з Західньої України, і Володимир Великий та інж. Петро Запорожець, що походять з Великої України. Білорусини заявили бажаня співпрацювати з цим Комітетом та піддержати допомогову акцію голодуючій Україні.

Цей Ініціятивний Комітет вирішив створити сталий Український Громадський Комітет м. Шікаґо й околиць для допомоги голодуючій Україні, до котрого мають увійти уповноважені представники всіх Українських Товариств і Орґанізацій м. Шікаґо й околиць.

Ініціятивний Комітет просить предсідників і секретарів всіх українських товариств м. Шікаґо зібратися в неділю, дня 10. вересня 1933, у годині 2-гій пополудні, в салі під числом 2408 Вест Евеню, на нараду для створення сталого **Українського Громадського Комітету Допомоги** голодуючій Україні.

Вразі, колиб дехто з панів предсідників не міг сам прибути на ці збори, просимо, прислати своїх заступників, чи взагалі представника з повновластями заступати їхне товариство.

За Ініціятивний Комітет:

М. Фтомин, Гр. Матвіїв, В. Великий, П. Запорожець.

—o—

ГЕМПСТЕД, Л. АЙ.

Новий Відділ ОДВУ.

До одного з найкращих моментів українського життя в нашій громаді треба зачислити день 28. серпня, коли то загостив до нас п. Теодор Свистун, головний орґанізатор ОДВУ з відчитом.

Простора церковна галя церкви була заповнена. Відчитом занявся спеціяльно вибраний Комітет, до якого входили: Петро Матіїв, предс. і Яків Притика, секр.

Предс. Матіїв покликав до слова о. Дмитрика, пароха укр. прав. церкви, який представив п. Свистуна.

У своїм відчиті „Шлях до волі через національну революцію", гром. Свистун навів історичні промахи з часів гетьманів Хмельницького, Дорошенка, Мазепи й останньої визвольної боротьби, вказуючи, що найголовнішою причиною наших невдач були отсі хиби: 1) наша непідготованість; 2) наша політична незгідливість і 3) наша орієнтація на історичних ворогів, Москалів і Поляків.

Вияснюючи подрібно її хиби, бесідник підкреслив, що не сміємо таких помилок дальше повторювати, що вже раз мусимо вийти з того зачарованого кола нашої історії на правдивий шлях, який доведе нас до визволення Рідного Краю з неволі чотирох займанців.

Яскравими прикладами він вказав на бандитську і загарбчу політику білих і червоних Москалів, і Поляків — а політичні партії, які дальше орієнтуються на Москалів і Поляків, назвав яничарськими і зрадницькими.

Він з гордістю твердив, що українські націоналісти свідомі тих історичних помилок, направляють їх і відважно голосять, що український нарід тільки своїми силами із зброєю в руці прожене всіх ворогів України.

Віра у свій нарід і безмежна любов до нього були основою відчиту гр. Свистуна. Слухаючи його слів, публика була скута одним великим бажанням і козацьким завзяттям здобути Українську Державу.

Дальше бесідник зясував плян сталої допомоги визвольній боротьбі, як також орґанізування молодіжи в ряди „Молодих Українських Націоналістів" при відділах ОДВУ.

Вислідом його відчиту було те, що засновано новий відділ ОДВУ в Гемпстед, до якого крім старших вписались поверх пів сотні тут роджених хлопців і дівчат. Треба було бачити запал тих наших молодих. З їх лиць била відвага і гордість, що вони належать до українського народу, і що на їх долю припадає такий відповідальний обовязок, помагати своїм братам і сестрам на Україні здобути незалежність Україні.

Одного з молодих, п. Михайла Недоситка, п. Свистун призначив на інструктора хлопячої секції, бо він інтересується мілітарною штукою і тому до цього найкраще надається.

Взагалі відчит перейшов у високім настрою і захопленню.

По відчиті о. Дмитрик завізвав присутних до жертв на цілі ОДВУ і вони зложили $26.10.

Жертвували: Пилип Коч $2; Марія і М. Матвічук $1.50; по $1: Олекса Гладкий, Йосиф Максимків, Мартин Баран, Микола Матвійчук, Анна Зварич, Анна Горик, Григорій Чорнуха, Марія Подольська; по 50 ц.: Михайло Барщак, Андрій Шпак, Анна Колиш, Марта Волос, Катерина Прунєвич, Ілько Тимців, Софія Катола, Марія Канонець, Василь Колодницький, Франко Петровський, Михайло Катола, Андрій Бучко, Григорій Дорош, Василь Саків, П. Сеник, Марія Ґімбал, Іван Ярманюк, Петро Матіїв.— Дрібних жертв було $5.60. — Разом усього зібрано $26.10.

Присутний.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

CULTURE SEEKING UKRAINIANS FORM IN WHITESTONE.

Is 1st Organization Of Kind on Long Island Sponsors Say.

The Ukrainian students of the North Shore are planning to organize a Ukrainian club. They claim that there is absolutely no such organization in this part of Long Island; therefore they think that it would be something unique in the social history of this section.

Miss Stephanie Derevlany, 150-12 16th Road, Whitestone, will welcome communications from those interesed. In their roughly executed plans, they take as the purpose of their desired club to be the spreading of Ukrainian culture in Long Island. Through concerts, plays, and other such endeavors, they would have the satisfaction of seeing this done. Social functions of the club would not be lacking, either.

The Ukrainians have struggled for freedom for centuries, to no avail. They are divided among many contries, where their national spirit is very much repressed. Many facts of this minority in Europe would be interesting to the average American if he were aware of their existance. The Ukrainian youth plan to acquaint the populace with such material. Miss Derevlany, who is trying to bring the young folk together, would like to hear from all the boys and girls of Ukrainian parentage, who are either attending high school or college, or are alumni of these institutions, and all others interested.

(Whitestone Herald, September 1, 1933).

The Sport Whirl.

UKRAINIAN BASEBALL FANS!

During the colorful session of the first "Ukrainian Youth Congress of North America," held in Chicago on August 16 and 17 of this year, a voluntary Athletic Committee was formed, consisting of twelve members. This committee is but one of the several formed, whose purpose is to foster interest and activity in sports, music, dancing, dramatics, etc. among the members of the "Ukrainian Youths League of North America."

No doubt, there are many Ukrainian athletes, both professional and amateur, in the various branches of sport, who play under altered names and not even admitting that they are of Ukrainian origin. This is a sorry plight. What have they to be ashamed of? Perhaps it is a case of lucrativeness! To ameliorate this condition now existing among the Ukrainian athletes, it was decided to form several Ukrainian Baseball Leagues, the winners in their respective games races to enter in an elimination tournament to crown the yearly Ukrainian baseball champions of North America. This tournament would be conducted similarly to the Jr. American Legion tournament, which is held each year.

The aforesaid leagues are to be within a given district. Several **Districts** are to constitute a **Section,** and several Sections to constitute a geographical **Division,** as Eastern and Western Division. All of the above applies to amateur baseball. The executives of the Athletic Committee are:

1. Chairman: Boris Sawitzki, 163 North Sixth St., Brooklyn, N. Y.
2. Press Agent: Alexander Yaremko, 824 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.
3. Secretary: Marian Adams, 183 Fulton Place, Patterson, N. J.

It was decided to divide the United States into eight Sections, and Canada into two. They are to be as follows:

Section I: New England States.
Section II: New York State, not including N. Y. City.
Section III: New York City and New Jersey.
Section IV: Eastern Pensylvania, Maryland and Delaware.
Section V: Western Pennsylvania, West Virginia and Ohio.
Section VI: Michigan and Indiana.
Section VII: Wisconsin and Illinois.
Section VIII. States west of the Mississippi River.
Section IX: Ontario and Quebec.
Section X: Manitoba, Saskatchewan and Alberta.

Sectons I, II, III, and IV are to be known as the Eastern Division, while Sections V, VI, VII, and VIII as the Western Division. The same will be true of the Canadian Sections IX and X. The eastern and western division champions will engage in a sort of Ukrainian World Series. Let it be understood that all players must be amateurs, Ukrainians, no age limit, and only fifteen qualified players to a team. It is requested that all teams carry the Ukrainian name, and be fully uniformed, if possible. A small entrance fee willl be charged and suitable team and individual prizes offered to the respective winners. This tournament is to be affiliated with the Ukrainian Youths League, and therefore all clubs must join in its membership.

Now, Ukrainian Sport Fans, all of the above is subject to alterations, before it will be accepted as difinite and permanent. Therefore, all those interested in seeing the proposed tournament realized, please offer some helpful suggestions, or inquiries relative to the above drawn out plans. Send all queries to the Press Agent and all existing Ukrainian Amateur baseball teams are requested to send their names, addresses and other intimate information to the Secretary by the middle of September.

By 1934 we expect to have this in full swing, but this is possible only through the sincere cooperation of each and every Ukrainian team.

Are you with us?

Alexander Yaremko.

— Де йдеш?

— Йду стрінутися з добрим приятелем.

— То ще є такі? Чекай, піду з тобою оглянути його.

Іван Вазов.

ДРАМА

У зимову ніч вікна кімнати, що в ній давали вечерниці з танцями, кидали мутні червонаві блиски в темну, мрячну вулицю. Веселі звуки мельодійної орхестри вибігали жваво з балевої салі та губилися далеко, в темній холодній ночі.

Панство Кужинови йшли пішки сухою вулицею до дому, що в ньому відбувалися танці. Йшли мовчки. Як переходили попри ліхтарню, можна було запримітити, що лиця їх були насуплені, поглядали одно на одного гнівно. Видно, якесь подружե непорозуміння скоїлося, заки ввійшли до балевої салі.

Як увіходили до освіченого дому та до ґардероби, пані Кажинова навіть не глянула на чоловіка; лице її було гнівне й холодне. Він був блідий, поглядав на неї сердито, одначе їх очі стрінулися. Вона видно виминала це. Як вона перед зеркалом поправляла собі діядем на голові, він підійшов до неї та прошептав покірно:

— Каліопе! Не вбивай мене! Обіцяй мені, що не будеш мучити мене!

Вона мовчки звернулася до салі. Він ішов за нею пригноблений.

І справді цього вечера прийшло між ними до неприємної суперечки. Він не хотів іти на нинішню забаву. Вона навпаки. З того дійшло до суперечки. Каліопе підозрівала чоловіка в нечистих намірах; вона обурювалася на простацтва та нестерпний характер чоловіка. Вкінці сказала, що коли він не піде, то вона обійдеться без нього. З розпукою в душі згодився іти з нею.

Як увіходили до балевої салі, лиця обоїх, наче в акторів, змінилися. Обоє були всміхнені й веселі. Лише легеньке, нервове дріжання уст Кажинова зраджувало його неспокій. Танці почалися тому пів години. Саля, рясно освітлена й гарно прибрана, дріжала від звуків музики, до такту якої пустилися пари.

Нараз Кажинов поблід іще більше. Він побачив, що до Каліопе підходить високий юнак, із темним заростом. Скромно й розміряно вклонився їй низько. Вона встала, сперла руку на його плечі й обоє пустились у вир танку.

— Тож воно так, я не помилився... — прошептав Кажинов і вийшов зі салі. Пішов до буфету, з сильною постановою не вертатися вже до салі. Навіщо дивитися та мучити себе? Він відчував потребу самотини, щоби втопити в ній свої муки. Та тієї самотини не міг знайти серед стільки знайомих. Устав від стола, при якім був сів задля чемности з двома приятелями, тай знову вернувся на салю. За хвилину Кажинов вернувся; пізнати було на ньому біль і пригноблення, не мав відваги ввійти до буфету, вибіг на двір. Там серед темноти задиханий хотів відітхнути свіжим повітрям, та не міг, бо груди його були наче привалені скелею. Освітлені вікна салі, крізь які продиралося мутне, червоне світло, звуки музики, глухий пошум танку та розмов, усе це разом дразнило його, хвилювало, здавалося йому ворожою, чортівською змовою проти нього, поти його спокою, життя та чести.

— Так — говорив до себе, походжуючи поміж безлистими деревами — я тепер наче той, що потопає та не бачить ніякого ратунку... Вона інтриґантка; вона знає, що я того зближення не хотів і що саме тому не бажав собі нині заходити сюди, бо її думки я добре знав, а також причину її спротиву. Вона дійсно задля того прийшла сюди... Вона знає це, а я також. І вона не має милосердя, щоби мене пощадити, ні я не маю настільки відваги, щоби обоܪонити мою честь мущини — хочаб ціною скандалу. Скандал? Навіть думати не можу про те!... І навіщо воно придалося би? Все пропало би... А я люблю її, жити без неї не можу. Вона посвячує мене для своїх забаганок, для бажання інтриґ і кокетування; нема в неї ні капелиночки не любови — а людського милосердя... Я по геройськи переніс би все мовчки, колиб тільки моє серце терпіло, та тут іде про моє кохання! Та для неї не має значіння ні це, ні те... Нема ратунку...

Минали хвилини та години, довгі наче століття. На одній перерві для чемности підійшов до жінки. Мовчки ввійшли до буфету. Вона відсвіжилася двома склянками лімонади; його так давило в горлі, що не міг проковтнути ні капелиночки пива. Сказав несміливо, можіб уже верталися додому, та вона відповіла, що не хоче й пішла до балевої салі. Наче непритомний пішов за нею. Щож побачив? Жінка його в обіймах тамтого, з притуленою пестливо головою до його рамени, плила в божевільному вальсі. Час від часу тамтой шептав їй щось до вуха, а вона відповідала йому усмішкою. Нещасному чоловікови здавалося, що всі дивляться на його жінку, відгадують, що її лучить із тамтим. Упокорений вийшов до буфету.

Минула північ. Кажинов став шукати жінки, щоби вернутися додому, та не знайшов її. Не було її ні в балевій салі, ні в буфеті. Розглядався за нею та мимоволі запримітив, що й тамтого не було. Це трохи вспокоїло його. Та де Каліопе? В ґардеробі довідався, що вже вийшла. Це схвилювало його.

— І сама пішла! — подумав собі, затроєний гнівом і розпукою.

Вбрався і пішов додому.

Пустими вулицями біг, затоплений в чорних думках. Не чув цілунків морозного вітру, що дув йому просто в очі. Вітер одурманював його, приголомшував, осліплював, а він усе думав про бурю, що жде його дома. Так, вона напевно відграватиме ролю загніваної, та він мусить бути рішучий.

Як йому отворили хвіртку, ввійшов у кімнату, засвітив свічку та прикликав наймичку.

— Коли пані вернулась?

— Пані ще не вернулася — відповіла наймичка, глянула здивована на змінене лице свого пана й відійшла.

Кажинов остався наче закаменілий.

— То вже все скінчилося!— прошептав із якоюсь придуркуватою усмішкою та кинувся на ліжко в розпуці. Вже не було найменшого сумніву: вона зраджувала його, потайки втекла з тамтим... без сорому, без страху, без милосердя! Після такої ганьби оставало для нього лише самогубство. Не було вже для нього життя. Заслонив очі руками та заридав. Нездержне, страшне ридання розривало йому груди. Плакав може з пятнацять хвилин, потім наче вспокоївся. Встав, вийшов до другої кімнати, де спала його дво-літня дитина. Схилився над дитиною. Цей тихий, ясний образ успокоїв його.

— Ні, то не може бути, це наша дитина й тому його мати, а моя жінка нездібна на таку підлоту. То не може бути, правда, Сандо (здрібніле від Олександер). Я несправедливо підозрівав твою маму! Правда, що ти згоджуєшся зі мною? Деж був мій розум, щоби здогадуватися щось найгіршого! Вона гнівається на мене та в завзятті, щоби мені допекти, чому не моглаб вийти з котроюсь із приятельок і пересидіти в неї пів години? Чому не моглаб піти до сестри, щоби пожалітись перед нею? І замість відразу подумати найзвичайніше, я подумав найпоганіше! Що вона вийшла не згадуючи про це мені, то справді треба осудити одначе тамто годі й подумати... таке воно страшне! Ах, як не думає твій батько, Сандо!

Рівномірно з такими думками зменшувався і неспокій Кажинова. Вслухувався у свої власні слова, сам добровільно гіпнотизував себе та доходив до такого стану здитиніння, коли віримо в те, в що нам вірити конче треба. Іншого виходу не мав. Спляча дитина стала німим адвокатом матері. Невжеж на личку тієї дитини міг би ясніти такий тихий, янгольський спокій, колиб її мати рівночасно допускалася ганьби, в якій підозрівав її? Ні, без сумніву відбилася би якась тінь, якась морщина на чолі дитини — думав Кажинов. І вспокоєний чародійною опікою дитини, не смів ворухнутися, бо боявся, щоби не зник чар і щоби на нього знову не найшли чорні думки.

Серед шуму вихру почувся туркіт повозу, що нараз затих.

— То вона! — подумав Кажинов. Із схвилювання не міг віддихати.

За хвилинку пізнав кроки Каліопе. Двері відчинилися. Ввійшла жінка.

Кажинов стояв наче прикований, впялив у неї очі. Вона зрозуміла його погляд.

— Так — відізвалася нахмарена й сердита, здіймаючи плащ — я не хотіла говорити тобі ні питати й вийшла! Мені так сподобалося і я так зробила...

У цих зухвальних словах, у цьому безстидному тоні скривалася вина проступника, що прибирає маску штучного обурення, щоби витрутити зброю противникови. Одначе Кажинов і не здогадувався того. Ошоломлений, ждав вияснення справи, що повинно було рішати про його життя або смерть.

— Де ти була? — спитав сухим, дріжучим голосом.

— Я була з тим, якого кохаю! — кинула жорстокі слова — розведімося!

— Каліопе, змилосердися! — і припав перед нею на коліна.

—o—

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ювилей 30-літнього істнування товариства „Запорозька Січ", відділ 117. У. Н. Союза.

Товариство „Запорозька Січ" у Ню Йорку, відділ У. Н. Союза 117., відсвяткувало в неділю, 3. вересня цього року, врочисто річницю свого 30-літнього існування.

Свято відбулось у Вольк'с Лайсіюм Гол, у якій відбувалися 30 літ тому перші збори цеї організації. Вже в 4. годині пополудня стали збиратися люди та забавлятися розмовами й танками, яким пригравала капеля молодого Івана Семаня, сина одного з членів організації.

У годині 8. увечір розпочато офіціяльну частину свята промовою предсідника, Т. Ніньовського, котрий подав ціль свята та привитав гостей організацій, що прийшли на свято. Іван Ровінський, бувший секретар „Запорозької Січи", прочитав опісля коротко зладжену історію Товариства, подаючи її початок, ріжні переходи, суму уділених запомог, згадуючи специяльно заслужених членів і урядників, перечитуючи померших членів. На візвання провідника свята зібрані встали з місць в ціли віддання почести членам Товариства, що померли за 30 років його істнування.

Як почесного бесідника запрошено гр. Миколу Мурашка, головного предсідника У. Н. Союза, котрий у своїй промові звернув передовсім увагу на ту масу праці й посвяти, яку мусіли виказати організатори, урядники й прихильники, організуючи Товариство та вдержуючи його при життю 30 років. Трицять років легко сказати, але 30 років організацію тримати, на це треба надлюдського зусилля. Треба було за той час розвязати неодно трудне питання, вирівнати неодно непорозуміння. Навіть звичайні члени мусіли виказувати немалий гарт духа, коли з довгої участи у зборах були невдоволені інші члени їх родин, хоча член для них якраз до організації приставав і вкладки платив. Бесідник підкреслив розум провідників Товариства в приступленні до великого союза місцевих організацій, до У. Н. Союза. Цим приступленням Товариство збільшило силу обезпечених, а тимсамим свою власну. На основі дотеперішньої праці „Запорозької Січи" бесідник висказував надію, що Товариство поведе далі свою роботу та зверне специяльну увагу на нові питання, які назрівають у кождій організації того роду, а передовсім на справу приєднування до Товариства молодих, тут уже роджених людей. Присутність великого числа молодіжи на ювилею є гарантією, що Товариство веде в тому напрямі розумну роботу.

По цих промовах почалася музична програма. Склали її майже виключно члени й члениці Товариства, зглядно їх діти. Квінтет під управою п. Семаня відограв американський і український гимн. Панни Марія й Катерина Терлецькі відспівали кілька народних пісень. Пані Сімінська в супроводі фортепяної гри п. Петрова відспівала гарно три довші пісні. Молоденька панночка Ольга Голубович зворушила всіх присутних своєю вмілою грою на скрипку.

Тепер присутні стали до походу та в супроводі маршу зійшли до їдальні, один поверх нижче. Підчас вечері йшли святочні промови й концертові виступи. Знову ґрала капеля п. Семаня, ґрала п. Голубович. Новиною була гарна гра на гармонії (акордіон) п. Софії Мейси. З бесідників одні, як гр. Дашкевич, Білобрам, Титла, Купцала, розповідали про початки товариства. Інші, як гр. Жовнір, складали привіти від своїх товариств. Упрошений ще раз на бесідника гр. Микола Мурашко, предсідник У. Н. Союза, остерігав присутних проти кохження місцевої організації самопас без тіснішого звязку з великим союзом місцевих організацій. Досвід подібних організацій показує однакову долю для всіх: вони істнують як довго вони молоді; коли їх члени постаріються, вони не можуть дати обіцяної допомоги. Виходить, що ті, які померли в організації скоро по своїм приступленні, дістали допомогу вповні, зате ті, що найдовше видержали в організації, примушені вдоволитися тільки частиною належної їм допомоги. Одинокий ратунок для таких організацій: приступити до великої організації, яка має силу сповнити всі ті зобовязання, які вона на себе приймає.

Тепер уряд розділив святочне тісточко, подароване організації панею Шкірою з Нюарку, котра достарчає печива для Рутґерс каледж. Старші гості поволі розбивалися на гуртки, а молодіж верталась нагору, до салі танців. Весела забава велася з примірним порядком до пізної ночі.

Свято оставило по собі прегарний спомин у всіх, хто мав нагоду брати в ньому участь.

Учасник.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Жінки на Рідну Школу.

Дня 16. липня відбувся пікнік 36 відділу „Союза Українок", який був вповні удачним, а з якого приходу висилаємо частину, в сумі $5, на Рідну Школу в краю через тутешнє Обєднання.

Іванна Гірняк, секр.

У каварні.

— Так мене вертите очима, пане, що я хіба незадовго переміняюся у швайцарський сир!

—о—

— Я чув, що ви маєте якусь дуже інтелігентну наймичку.

— О так. Вона дуже елеґантна: Служила в баронової. Вона така делікатна, що не лише стукає до дверей кімнати, а навіть і до шафи, як має відчинити.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Дністер, від. 361, подає до відома, що трикварталь... збори відбудуться в суботу, 9-го вересня, в годині 8-мій ввечір, в У. Н. Домі, 217-219 Іст 6-та ул. Обовязком є кождого члена бути на цих зборах, бо будуть важні справи до полагодження: 1. справа вечерка, котра відбудеться 1. жовтня, як також буде дуже корисний відчит проф. Придаткевича. Буде також справа злуки всіх нюйорських Союзових товариств. Не явившийся член буде відвічальний після статута. — Іл... Гузар, гол.; Яків Вайнер, рек. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина, від. 14, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 9 вересня, в годині 8-ій ввечір, в Роб. Домі, 66-68 Іст 4-та вул. Проситься кождого члена бути на цих зборах, бо справа дуже важна і тому кождий член має бути. Також хто мєа кандидатів на членів тов-а Буковина і У. Н. Союза, проситься привести з собою, бо тепер будемо принимати членів без вступного. Тому обовязком є кождого члена подбати про нових членів і подвоїти наші ряди. — М. Т. Паламарюк, фін. секр.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН. (40)

1-40 © 1931, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Тарзан, напів розплющивши очі, слідкував за тим, що робить його сторож. Він бачив, що той сів на краю печері, спиною до нього й дивився в далечінь. Тарзан побачив, що його руки звязані тонким шнуром не дуже тісно. Руки не були звязані за спиною, але на грудях. Видно, що ці хвостатї не знали, як треба вязати полонених. Тарзан обережно, щоб не дуже рухатися, підніс шнур до зубів і почав його розвязувати. Скоро руки були майже вільні.

В той час хвостатий вояк повернувся до Тарзана й побачив, що той змінив свою позицію. Він підійшов до Тарзана й почав його уважно оглядати. Тут хвостатий побачив, що шнури на руках Тарзана ніби ослабли. Він нагнувся до Тарзана й почав обережно стягати знову шнури на його руках. Та не встиг він опамятатися, як нібито непритомний Тарзан вмить схопив його лівою рукою за руку, а права рука наче блискавка впялилася в горло.

Хвостач не міг навіть писнути, бо так скоро Тарзан схопив його і повалив додолу. Хвостатий хотів дістати свій ніж, але Тарзан попередив його й ніж хвостатого опинився в руках його ворога. Хвостатий зашморгнувся своїм хвостом довкола Тарзанового горла й почав його з усеї сили тиснути, але йогож власний ніж уміть відчахнув хвіст біля самої спини. Хвостатий почав швидко тратити сили й все менше робив тепер опір.

Нарешті Тарзан почув, що вже в нього в руках опинився труп противника. Тарзан випустив його з рук, став ногою на його груди й хотів крикнути свій крик перемоги, як то він робив у джунглях, та спинився, щоб не сполошити хвостатих. Тарзан на своє здивування побачив, що його ніж та інші річи, разом з його шнуром були тут у печері. Хвостаті нічого Тарзанового для себе не забрали. Він не знав, що серед них панує переконання, що зброя ворога приносить нещастя.